

гуртожитках, навіть у закапелках музею Леніна. Такі заклади з'явилися і в інших містах. Типовий відеосалон – це приміщення на 20–30 місць із трьома-чотирма рядами стільців. У центрі – телевизор із підключеним до нього відеоплеєром. Тіснувато, погано видно маленький екран. Дехто дивився, сидячи на підлозі. Панувала майже сімейна атмосфера колективного переживання кінопригод.

Адесь доступ до відео був майже безкоштовним: відеоплеєри встановлювали в барах і демонстрували бойовики чи шоу на кшталт реслінгу, які найбільше заводили алкогольну аудиторію. Саме тоді радянські глядачі вперше чули імена акторів Сільвестра Сталлоне, Джекі Чана, Арнольда Шварценеггера, Жана-Клода ван Дамма. Формально за перегляд грошей не брали, проте власники закладів підвищували ціни на напої.

Траплялися й пересувні відеосалони, обладнані на базі містких автобусів «ЛАЗ» або «Ікарус». Підприємці гастролювали містами та селами, збираючи копійчину з провінціалів за перегляди.

Якість показів у відеосалонах була низька: зображення нечітке, звук – спотворений. Головною проблемою були VHS-касети, які в СРСР не вироблялися й імпортувалися контрабандно. Їх використовували ощадливо: один фільм записували поверх іншого, а ще потім багаторазово на сеансах стражденну стрічку-«ганчірку» протягували через відеоплеєр. Ці пристрої також не завжди відповідали заявленій японській якості. Я знаю кооперативного майстра, який кустарно паяв і продавав відеоапаратуру з маркуванням «Made in Japan».

Своєрідною ознакою відеосалонів став закадровий переклад одним голосом, зроблений поспіхом. У ньому траплялася груба лексика, що вважалося ознакою непідцензурності. Хто бував у відеосалонах, не забуде той гугнявий супровід. Оскільки фільм демонструвався без купівлі авторських прав, по-піратськи, то вважалося, що задля маскування диктори прикріплювали на ніс прищіпку.

Тогочасна преса критикувала відеосалони за «аморальність», демонстрацію насильства і антикомуністичних персонажів. Проте глядачів це не відлякувало: ті ж звинувачення влада десятиліттями адресувала Голлівуду й капіталістичному ладу, що лише підсилювало інтерес і виторг. Це була відеореволюція. Її культурист Шварценеггер перемагав Леніна – без варіантів. Подією, що саме у сфері відеопрокату зробила перші бізнесові кроки майбутня українська політикиня Юлія Тимошенко, яка після Помаранчевої революції очолила Уряд України.

Доба відеосалонів стала свого роду явищем – як технологічним, так і бізнесовим. Такого способу перегляду кіно раніше не існувало і навряд чи повториться в майбутньому. Це феномен перехідної доби – між комуністичною закритістю та вільним суспільством, між світом кіноплівки та цифровою ерою.

А далі – відеоплеєри стали дешевими, VHS-касети – доступними для масового споживача. Розпочалась інша ера: домашнього перегляду й занепаду кінотеатрів. Потім пішли комп'ютери... Що ж, кінематограф пережив і це.

## Успіх у прокаті нового фільму Мстислава Чернова

Документальний фільм «2000 метрів до Андріївки», який вийшов у прокат 28 серпня, зібрав за перший вікенд 10 тисяч глядачів, що стало рекордом серед цьогорічних документальних стрічок в Україні. Фільм представлятиме Україну на 98-й премії «Оскар» у категорії «Найкращий міжнародний повнометражний фільм». Як і «20 днів у Маріуполі», його фінансували програма американського суспільного мовника PBS Frontline та інформаційна агенція Associated Press. Міжнародні права на продаж картини отримала британська кінокомпанія Dogwoof. Фільм придбали у Франції, Польщі, Іспанії, Швеції, Данії, Австралії, Новій Зеландії, країнах Балтії, Гонконгу, Ізраїлі.

## «За Перемогу!» здобув головний приз у Торонто

Фільм знято без державного фінансування, а головну роль зіграв його режисер Валентин Васянович. Продюсер картини Володимир Яценко прокоментував порушену у творі проблему. «У цьому фільмі Васянович розповідає про Україну майбутнього – країну, яка перемогла русню, але прогала своїм корумпованим і жадібним елітам. Про країну, в якій вкрали надію, і людей у ній, що застрягли в невизначеності, як комахи в бурштині. Я сподіваюсь, що нас мине доля героїв фільму "За Перемогу!"».

## «Простий солдат»

На тому ж МКФ у Торонто (вересень) відбулася прем'єра документальної стрічки «Простий солдат» українського режисера Артема Рижикова та колумбійського співрежисера Хуана Каміло Круза. Це фіксація особистої історії Артема, який у лютому 2022 році долучився до Сил оборони України. Прем'єра відбулася за участю обох режисерів. Канадський кіноринок надзвичайно важливий для України не лише через велику діаспору, а й через потужну кіноіндустрію, глибоко інтегровану у світовий кінопроцес.

## Чергова адаптація роману «Гордість і упередження»

Восени минулого року стримінговий сервіс Netflix анонсував розробку серіалу «Гордість і упередження» за романом Джейн Остін, а влітку цього року почалося знімання. Над новою екранізацією працює британська письменниця та авторка бестселерів Доллі Олдертон і режисер Ейрос Лін. Нова версія матиме шість серій і буде близька до оригіналу, обіцяють автори. У серіалі Елізабет Беннет і містера Дарсі зіграють володарка «Золотого глобуса» Емма Коррін і володар премії BAFTA Джек Лоуден, а місіс Беннет – оскароносна акторка Олівія Колман. Серіал вийде на екрани на початку 2026 року.

## «Сім'ї, як наші»

Нещодавно Томас Вінтерберг завершив мінісеріал «Сім'ї, як наші». Це антиутопія, яка розповідає про майбутнє Данії у час екологічної катастрофи. На цьому тлі Вінтерберг знову ставить родинну драму, яка осмислює нову реальність. Він не зраджує своєму авторському почерку – розповідати про глобальні проблеми через локальний прояв, наприклад, у родинних стосунках.